

הקדמה לטעם [מצות] שחיטה

משה שווערד

1. ספר שערים מצויינים בהלכה

דף ב. כתב בספר האשל (לקוטי שושנים, מער' ל אות ה) שהגאון החתם סופר זצ"ל קודם שהתחיל ללמוד מס' חולין התענה, וגם ציוה לתלמידיו שיתנו צדקה, ושומר מצוה לא ידע דבר רע. וכן מצאתי בספר הזכרון להחת"ס (עמוד ו) בזה"ל, "גזרתי ביום א' תענית קודם התחלת המס', כמבואר בספר חסידים להתענות קודם מס' חולין ויבמות, גם יש בזה עור הרגש למבין" עכ"ל. והנה בספר חסידים לא נמצא דבר זה, אך כן כתב בספר יוסף אומץ נלר' יוסף יוזפא האן נורלינגן, ח"ב פרק התורה] שנהגו הקדמונים נוחי נפש שקודם שהתחילו מס' חולין בישיבה גזרו תענית, והטעם מפני שלא יקטרג המשטיין על תלמידי חכמים המראים הלי' שחיטה בעצמם [עי' במס' גיטין (נז:)] עה"כ (תהלים מד-כג) "כי עליך הורגנו כל היום" אלו ת"ח שמראין הלי' שחיטה בעצמן, דאמר רבא כל מילי ליחזי איניש בנפשיה בר משחיטה כו', ועי"ש במהרש"א ח"א"ג, ועי'

כן]. ועי' בח"י חתם סופר למסכתין (פתיחה למהד"ק ד"ה פתח, ופתיחה למהד"ב) בזה"ל, לעומת שהתחיל בדיני שחיטה, שהוא ממדת האכזריות, ע"כ סיים המס' בשלוח הקן שהוא ממדת הרחמנות כו', והתחיל בהכל שוחטין,

2. רמב"ם הלכות שחיטה פרק א הלכה א

מצות עשה שישחוט מי שירצה לאכול בשר בהמה חיה ועוף ואחר כך יאכל שנאמר וזבחת מבקרך ומצאנך, ונאמר בבכור בעל מום אך כאשר יאכל את הצבי ואת האיל, הא למדת שחיה כבהמה לענין שחיטה, ובעוף הוא אומר אשר יצוד ציד חיה או עוף וגו' ושפך את דמו מלמד ששפיכת דם העוף כשפיכת דם החיה.

3. ספ"ט משנה הלכות שחיטה פרק א

[א] מצות עשה שישחוט מי שירצה לאכול וכו'. **כתב מי שירצה, לומר שאינה מצוה שחייב האדם לעשותה** עכ"פ כמו תפילין וציצית שופר סוכה ולולב.

4. לבוש יורה דעה סימן א סעיף א

מצות שחיטה היא מן התורה, דכתיב [דברים יב, כא] וזבחת מבקרך וגומר. וכן חיה ועוף ילפינו מקרא לקמן סימן י"ג שצריכים שחיטה, **אבל עיקרי פרטי דיני הלכות שחיטה אינם מבוארים ולא מרומזים בתורה אלא הם הלכה למשה מסיני**, שכן כתוב וזבחת מבקרך ומצאנך כאשר צויתך, דמשמע כאשר צויתך במקום אחר. והיכן ציוהו על הזביחה שהרי לא מצינו דיני שחיטה בהדיא בתורה במקום אחר, **אלא הכי קאמר כאשר צויתך על פה בסיני...**

5. ספר החינוך - מצוה תנא

ואומר גם כן על צד הפשט כי מצות השחיטה היא מאותו הטעם, [1] לפי שידוע כי מן הצואר יצא דם הגוף יותר מבשאר מקומות הגוף, ולכן נצטוינו לשחטו משם טרם שנאכלהו, כי משם יצא כל דמו ולא נאכל הנפש עם הבשר. [2] ועוד נאמר בטעם השחיטה מן הצואר ובסכין בדוק, כדי שלא נצער בעלי החיים יותר מדאי, כי התורה התירו לאדם למעלתו לזון מהם ולכל צרכיו, לא לצערן חנם, וכבר דברו חכמים הרבה באיסור צער בעלי חיים בבבא מציעא [ל"ב ע"ב] ובשבת [קכ"ה ע"א] אם הוא אסור דאורייתא, והעלו לפי הדומה שאסור מדאורייתא:

6. שו"ת חתם סופר חלק א (אורח חיים) סימן נד

ומה שהרגיש פר"מ על טו"ז יו"ד סי' א' [ס"ק י"ז] שכתב ברכת שחיטה הוא על איסור אבר מן החי כמו אקב"ו על העריות, שנעלם ממנו דברי כל הראשונים הנ"ל שאין מברכין על השלילה אלא על החיוב, גם בעיני יפלא. וקצת י"ל ע"ד הנ"ל כשם

שמברכים על שלילות העריות דעי"ז נפק מינה חיוב לקדש את האשה ולישא, הנ"ע שניצטוונו לאכול בשר ביי"ט וכן בשר קדשים ונצטוונו על אמה"ח ממילא צריך לשחוט, **ועיין רמב"ן פ' בראשית בפסוק הנה נתתי לכם את כל עשב וכו' [א' כ"ט] שמסיים שם וז"ל, וזה טעם השחיטה ומה שאמרו צבע"ח דאורייתא וזו ברכתנו אשר נברך אקב"ו על השחיטה וכו' עכ"ל. נראה מדבריו אחר שהרשה ית' לנו לאכול בשר בעלי חיים רצה שלא נתאכזר ולרחם עליהם למעט צערם ע"כ צוה לשחוט מן הצואר ומברכים אקב"ו על השחיטה כאילו נאמר אשר קב"ו לרחם על הבריות:**

7. הערות הגרי"ש אלישיב מסכת חולין דף ב עמוד א

הכל שוחטין ושחיטתן כשרה. בראשונים [בשיטמ"ק הנמ"ח] כאן עמדו דלכאורה היה לתנא לסדר קודם מצות שחיטה ואין שוחטים ומקום שחיטה היכן, ואחר כן למנות את הכשרים והפסולים לשחוט, וכמו שבאמת סידר הרמב"ם ביד החזקה, ומדוע שינה התנא לשנות מיד מי הם הפסולין לשחוט.

ותירץ בשיטמ"ק דמשום דסיים מסכת מנחות במשנה שנאמר בעולת בהמה אשה ריח ניחות ובעולת עוף אשה ריח ניחות וכו' לומר לך אחד המרבה ואחד הממעיט ובלבד שיכוין לבו לשמים, בא התנא כאן לומר דדוקא לענין קרבנות בעי כוונה [ולכן חש"ו ומתעסק פסולים לשחיטת קדשים] אבל לענין שחיטה לא בעי כוונה, ולכן חש"ו שחיטתן כשרה [ולגבי דין מצוות צריכות כוונה עיין במלחמות לקמן סוף"ג דבקדשים ליכא דין זה וצ"ב].

8. ספר שיעורי הרב

בשחיטה, עכ"ד. הרי מבואר שהרמב"ן הבין דילפינן שחיטת חולין משחיטת קדשים, ולדידיה מסתבר שדין שניהן שוה. ויחכן שרש"י לא פי' כמו הרמב"ן מפני שהוא סובר דשחיטת חולין ושחיטת קדשים מהוות ב' פרשיות נפרדות, וממילא לא ילפינן זו מזו. ונראה שגם הרמב"ם אויל בשיטת הספרי, ולפיכך הבין שהואיל וילפינן שחיטת חולין משחיטת קדשים, ממילא כמו דשחיטת קדשים היא מצוה, ה"ה נמי י"ל לגבי שחיטת חולין. והכי מדוייק היטב מלשונו בספר המצוות שם, דלאחר שכתב ששחיטה היא מצוה שנאמר וזאת היא חובת וגו' הביא לשון הספרי דמה מוקדשים בשחיטה אף חולין בשחיטה. ולכאורה כוונתו ליסוד דבריו דילפינן עיקר מצות שחיטה בחולין ממצות שחיטה בקדשים.⁵⁵

ונפק"מ בזה – אם שחיטה היא מצוה או מתיר – לענין לכתחילה במעשה השחיטה. דהנה איתא במתני' ריש פ"ב דחולין (כו.) "השוחט א' בעוף ושנים בבהמה שחיטתו כשירה ורובו של א' כמותו." ובגמ' שם "השוחט דיעבד אין לכתחילה לא, שנים בבהמה לכתחילה לא, עד כמה לשחוט ולזיל. איבעית אימא אאחד בעוף ואיבעית אימא ארובו של א' כמותו." ופי' רש"י "אאחד בעוף וכו', דלכתחילה אצרכוהו רבנן תרויהו." הרי מבואר דס"ל דמה"ח לי"צ לשחוט ב' סימנים בעוף או כל הסימנים בבהמה אף לכתחילה אלא רק מדרבנן.

אולם הרמב"ן בחידושו שם נסתפק ברבר, שכתחילה כתב שיעיקר מצות שחיטה מה"ח היא לשחוט כל הסימנים בבהמה וב' סימנים בעוף, אלא דהכי אגמריה רחמנא למשה דסני בדיעבד ברוב סימנים בבהמה ובסימן א' בעוף. אך לבסוף העלה דאפשר דלא בעינן שנים בעוף וכולו בבהמה אלא מדרבנן (כדעת רש"י), דכדאורייתא לא מחלקין בין לכתחילה לדיעבד.⁵⁶

סימן י
שחיטת חולין ושחיטת קדשים

נחלקו הראשונים אם יש מצוה בשחיטת חולין או לא. דהנה כתב הרמב"ם במנין המצוות (מ"ע קמו) שיש מצוה "לשחוט בהמה חיה ועוף ואחר יאכל בשרם". והשיג עליו הראב"ד שם ד"ז אין לו טעם, ואולי לאו הבא מכלל עשה עשה". ועי"ש בכס"מ שפי' דהרמב"ם סובר דשחיטה היא מצות עשה למי שרוצה לאכול בשר.⁵⁴ וכנראה שהראב"ד הבין דשחיטה אינה אלא מתיר בעלמא. וקצת צ"ע, מאין ידע הרמב"ם ששחיטה היא מצוה ולא רק מתיר.

והנראה בזה, דהנה יש להסתפק בעיקר היחס שבין שחיטת חולין לשחיטת קדשים: האם שחיטת חולין אינה אלא סניף לשחיטת קדשים, דילפינן עיקר דין שחיטת חולין משחיטת קדשים, או דילמא שחיטת חולין ושחיטת קדשים מהוות ב' פרשיות נפרדות. ונראה שנחלקו בזה הראשונים. [דהנה רש"י פי' עה"פ וזכחת וגו' כאשר צויתך (פ' ראה יב, כא), "למדנו שיש צווי בזביחה היאך ישחוט, והן הלכות שחיטה שנאמר למשה מסיני." אבל הרמב"ן שם פי' דמתחילה צוה הקב"ה שהקרבנות טעונין שחיטה, ועכשיו כשבא להתיר בשר חולין אמר וזכחת וגו' כאשר צויתך בענין הקרבנות, ושמה לזה נתכוונו רבותינו כשאמרו בספרי "כאשר צויתך, מה קדשים בשחיטה אף חולין

ועיין עוד בשו"ע (סי' יט ס"א) שכתב דאם שחט ולא בירך הרי זו שחיטה כשירה. וביאר שם הש"ך (ס"ק א) דאפי' הויד ולא בירך כשירה. וכתב הט"ז (ס"ק א) שבא

59) והעיר הר"צ שכתב שליט"א דאולי ההלכות א"י סובר דהיתר השחיטה תלוי בקיום מצות שחיטה. ומעין זה מציינו בגמ' ברכות (טו.) דקבעי למימר דמתני' דחרש המדבר ואינו שומע שתרם תרומתו תרומה בדיעבד איתא כו' וסי', דאצי"ג דס"ל לר' יוסי דקרא ולא השטיע לאונו לא יצא אפי' בדיעבד, ה"מ בקריאת שמע שהמצוה היא היא הריבוי, משא"כ בתרומה ולא בברכה תליא מילתא. כלומר, שאין הברכה מעכבת בדיעבד בקיום מצות הפרשה תרומה. ולכאורה צ"ע, דהיכן מציינו במתני' שחרש המדבר ואינו שומע יוצא המצוה בדיעבד, אולי רק חל דין הפרשה להתיר איסור טבל, אך ידי חובתו במצות הפרשה לא יצא כל עיקר. אלא משמע דסברה הגמ' שחיתר ההפרשה תלוי בקיום המצוה, וממילא אם הברכה היתה מעכבת בקיום המצוה, לא היה איסור טבל יתיר ע"י מעשה הפרשה בלא ברכה. וע"ע בזה בחוברת "קול צבי" (חי' עמ' נז).

לאפוקי ממה שהביא המדרכי בשם הלכות א"י שאם שחט בלא ברכה שחיטתו אסורה. והנראה לבאר בזה, דאם שחיטה אינה אלא מתיר בעלמא מסתבר שאין הברכה מעכבת בה, דמעשה שחיטה בודאי מתיר אף בלא ברכה. וברעת ההלכות א"י צ"ל דס"ל תרתי – חדא דשחיטה היא מצוה, ועוד שהברכה מעכבת בקיום המצוה.⁵⁸ אלא דבריו תמוהים, דאף אם הברכה מעכבת בקיום המצוה דשחיטה, מ"מ מסתבר שאינה מעכבת בחלות היתר השחיטה, וממילא אין לפסול שחיטתו אף אם לא בירך, וצ"ע.⁵⁹

9. ספר שערים מצויינים בהלכה – דף יח

מנין לבדיקת סכין מה"ת שנאמר "ושחטתם בזה ואכלתם". ע"י בספר החינוך (מצוה תנא) שכתב הטעם שאסור לשחוט בסכין פגום משום צער בעלי חיים. וע"י ברמב"ן עה"ת (בראשית א-כט, תצא כב-ו) ובמורה נבוכים (ח"ג פרק מח). אבל בפמ"ג (פתיחה להל' שחיטה) כתב על זה, דכבר כתבו כולם שאין לתת טעם על זה כו' ע"ש. וכע"ז כתב הכרתי (סי' יח סק"ה) עמש"כ בלחם הפנים (שם סק"ז) טעם עפ"י סוד שסכין פגום אסור מפני שמעכב הנשמה אשר בו כו', דשתיקתו יפה מדיבורו, וח"ו ליתן טעם למצות ה', וכך היה הלכה למשה מסיני, ואין בו טעם, כי בטעמים ניתן מכשול בעוה"ר, כי רבים אשר אין שומעים בקול הסוד ההוא ותפק תורה להקל בדינים הללו כו' ע"ש. וע"י בלבוש (שם) שכתב הטעם דסכין פגום פסול, שהפגם אינו שוחט רק נוקב וקורע [ע"י ברש"י לעיל

לבדיקת סכין אבל ע"י בהגה' מהר"ץ חיות שהעיר דהבה"ג (ריש הל' שחיטת חולין) תפס בפשיטות לשון רב חסדא מנין לבדיקת סכין מה"ת דכתיב "ושחטתם בזה ואכלתם", וע"ש מש"כ בזה. וע"ע בש"ך (יו"ד סי' ב סק"י) שהעיר עמש"כ הב"ח דקודם השחיטה צריכין לבדוק מטעם דשמא יהיה פגום ויהיה ברכתו ברכה לבטלה, דבגמ' הכא קאמר מנין לבדיקת סכין מה"ת כו', ומשמע דטעמא לא הוי משום חשש ברכה לבטלה, והש"ך כתב הטעם שבדוקין קודם שמא ישכח מלבדוק. וע"י

10. תורת חיים מסכת סנהדרין דף קיב עמוד א

מהו דתינוי בה שחיטה לטהרה מידי נבלה. והא דטרפה שחיטתה מטהרתה כדאיתא בפ' בהמה המקשה אע"ג דאסורה באכילה שאני התם דלא צוה רחמנא לקטלה אבל הכא דצוה רחמנא לקטלה איכא למימר דשחיטתה היינו קטילתה וכמאן דלא שחטי דמי וכן פירש"י ז"ל.

וטעמא דמלתא דשחיטה מטהרת מידי נבילה נראה משום דלא אסרה רחמנא נבלה באכילה וטומאה אלא משום דשלטה בה סטרא אחרא רוח הטומאה שכל מיתה נעשה ע"י מלאך המות אפילו מיתה בהמה כדאי' בפ' המפקיד מלאך המות מה לי הכא מה לי התם ואפילו מי שאינו מת מיתה עצמו אלא נהרג ע"י אחרים הן אדם הן בהמה יש לו למלאך המות חלק באותה מיתה דגמר יציאת הנשמה נעשה על ידו ולכך צוה הכתוב לשחוט בהמה חיה ועוף כדי שתצא נשמתן במצות שחיטה ולא ע"י מלאך המות שע"י ששוחטין כהוגן במצות השם אין למלאך המות חלק ביציאת נשמתה כי מצות ה' טהורות וקדושות ולעולם הטומאה בורחת מן הקדושה וכ"כ הרב ר' מנחם רקאנט"י בפרשת ראה ח"ל ולפי הפשט הטעם שנבחר המקום ההוא לשחיטה כדי שיצא הדם דרך שם כמו שאח"ל ממקום שוב חטאו וכשנשחטנו אנחנו לא תחול עליה רוח הטומאה כמו בנבילה שמתתה היתה ברוח הטומאה עכ"ל.

וזה טעם טומאת המת דמלאך המות מטיל בו זוהמא ולכך אמרו כשמת רבי בטלה כהונה לפי שמיתת צדיקים גדולים היא בנשיקה ולא ע"י מלאך המות ולכך אין מטמאין במותן והיינו מה שאמרו בר"פ השוחט ושחט במקום ששחט חטאו פירש"י ז"ל טהרהו נקט לישנא דטהרה משום דעיקר שחיטה הוא כדי שתצא נשמתה בטהרה שלא יטמאנה מלאך המות.

והיינו טעמא דרב הונא דאמר בפ"ק דחולין הגרים שלישי ושחט שלישי והגרים שלישי כשרה דכי נפקא חיותא בשחיטה קא נפקא אע"ג דלא הוי רובא בשחיטה מ"מ יציאת נשמתה בטהרה ולא שלטה בה סטרא אחרא ומהאי טעמא נמי אית ליה דבשחט שלישי והגרים שלישי ושחט שלישי דטריפה כיון דיצתה נשמתה בטומאה ולכך שחיטת טרפה מטהרתה מידי נבלה כיון דיציאת נשמתה הוי בטהרה והא דאסור באכילה לאו משום דחשובה כמתה כיון דסופה למות דהא איכא מ"ד טרפה חיה אלא גזירת הכתוב והלכה למשה מסיני הוא דכל בהמה חיה ועוף שנלקו באותן אברים הראשיים שמנו חכמים ז"ל דטרפה ואסורין באכילה ולהכי מסוכנת שריא בשחיטה אע"ג דברי לן שתמות מיד מכל מקום כיון דנשמתה יוצאה בטהרה מצות שחיטה שריא.

והשתא ניחא הא דאיתא במדרש רבה פרשת שמיני זאת הבהמה אשר תאכלו בהמות ולויתן הן קניגין של צדיקים לעתיד לבוא כיצד הן נשחטין בהמות נותן ללויתן בקרניו וקורעו ולויתן נותן לבהמות בסנפיריו ונוחרו וכי זו שחיטה כשרה ולא כך תנינן חוץ ממגל קציר וכו' א"ר אבין אמר הקב"ה תורה חדשה מאתי תצא חדוש תורה מאתי תצא א"ר ברכיה ארסטוו עתיד הקב"ה לעשות לצדיקים לעתיד לבוא וכל מי שלא אכל נבלות בעולם הזה זוכה לראותו לעולם הבא הה"ד וחלב נבלה וגו' ואכול לא תאכלהו בשביל שתאכלו ממנו לעתיד לבוא. הענין תמוה למה זה תהא נבלה מותרת לע"ל חלילה לומר שיבטל או יעקר הקב"ה אפילו אות אחת מתורתו והוא אחד מ"ג עקרים שלא תהא תורה אחרת מאתו יתברך ולפי מה שפי' ניתא דכיון דטעמא דנבלה אסורה ומטמאה משום דשלטא בה סטרא אחרא ולכך לעתיד שיבער הקב"ה את הטומאה כמו שנאמר ואת רוח הטומאה אעביר מן הארץ כיון דלא שייך האי טעמא בהמות מתרות בלא שחיטה דלא איצטרך ליה שחיטה כלל כיון דבטלה טומאה וסטרא אחרא ליתא והיינו דקאמר במדרש חדוש תורה מאתי תצא כלומר לא שתצא תורה חדשה מאתו חלילה אלא חדוש תורה פי' חידושי דאורייתא שיפרש לנו טעמי תורה למה נבלה אסורה וזו מותרת.

11. תורת חיים מסכת חולין דף כז עמוד ב

בהמה שנבראת מן היבשה הכשירה בשני סימנים וכו'. דטעמא דצוה הכתוב לשחוט בהמה חיה ועוף. ואסר את הנבלה וטימא אותה נראה משום דשליטא בה סטרא אחרא רוח הטומאה שכל מיתה נעשה על ידי מלאך המות אפילו מיתת בהמה כדאיתא בפרק המפקיד מלאך המות מה לי הכא וכו' ואפילו מי שאינו מת מיתת עצמו אלא נהרג הן אדם הן בהמה גמר יציאת נשמתו על ידי מלאך המות הוא ולכך צוה הכתוב לשחוט כדי שתצא נשמתו כמצות שחיטה ולא ע"י מלאך המות וכך כתב הרב ר' מנחם רקאנטי בפרשה ראה וז"ל וכשנשחטנה אנחנו לא תחול עליה רוח הטומאה כמו בנבלה שמיתת ברוח כטומאה ומהאי טעמא אמרו כשמת ר' בטלה כהונה לפי שמיתת צדיקים גדולים הוא בנשיקה לא ע"י מלאך המות ולכך אין מטמאין במותו.

והיינו הא דקאמר לעיל ושחט במקום ששחט חטאה ופירש רש"י ז"ל טהרתו נקט קרא לישנא דטהרה שלא יטמאה מלאך המות. ומהאי טעמא אית ליה לרב הונא בפרק קמא הגרים שליש ושחט שליש והגרים שליש כשרה דכי נפקא חיותא בשחיטה קא נפקא אף על גב דלא הוה רובא בשחיטה מ"מ כיון דיציאת נשמתה בטהרה הוה ולא על ידי סטרא אחרא כשרה. וכיון דיציאת נשמתה בשחיטה בעינן הלכך בהמה שנבראת מן היבשה ולכך יש לה חיות בריא וחזק לפיכך הכשירה בשני סימנים או ברוב שנים דכל כמה דלא שחיט רובא אין נשמתה יוצאת לאלתר אלא לאחר שעה וכי נפקא חיותא לאו בשחיטה נפקא אלא על ידי מלאך המות. עוף שנברא מן הרקק ואין לו חיות גדול כל כך לכך כי שחיט ליה רק סימן אחד או רובו נפקא חיותה לאלתר בשחיטה, דגים שנבראו מן המים וכשיוצאין מן המים מיד מתים מאליהן כמאי דלית להו חיות דמיינן ולא שולטת בהו מלאך המות כלל הלכך הכשירין בולא כלום.

ונראה דמהאי טעמא ניחא מה שהטומאות חלוקות זו מזו מדריגות מדריגות כי הכל כפי כח שפולט בו מלאך המות לפיכך אדם שנברא עפר מן האדמה ואיתא במדרש רבה עפר זכר אדמה נקבה רמז לחול הדק וחול הגס שעל ידי שניהם היוצר עושה כליו חזקים ולכך כחו בריא וחזק יותר מכל בעלי חיים ולהכי הוא מאריך ימים יותר מכולן נמצא דמלאך המות שולט בו הרבה ביציאת נשמתו ולכך מטמאו הרבה עד שנעשה אבי אבות הטומאה ומטמא אפילו באהל אבל בהמה שנבראה מן האדמה בעלמא ואין כחה גדול כל כך אינה נעשית אלא אב הטומאה אינה מטמאה אלא במגע ובמשא דאין מלאך המות שולט בה במיתתה כמו באדם, עוף שנברא מן הרקק ואין לו חיות גדול כבהמה לכך אינו מטמא לא במגע ולא במשא אלא בבית הבליעה בלבד דאין מלאך המות שולט בו אלא כל דהו אבל דגים כיון שנבראו מן המים אין מלאך המות שולט בהן כלל לכך אין מטמאין כלל.

ולפי מה שפירשתי דטעמא דשחיטה הוא שלא ישלח בה מלאך המות ניחא הא דאיתא במדרש רבה פרשת שמייני זאת הבהמה אשר תאכלו בהמות ולויתן הן קנינין של צדיקים לעתיד לבא כיצד הן נשחטין בהמות נותן ללויתן בקרניו וקורעו ולויתן נותן לבהמות בסנפיריו ונחרו וכי זו שחיטת כשירה ולא כך תנינן חוץ ממגל קציר וכו' א"ר אבין אמר הקב"ה תורה חדשה מאתי תצא חדוש תורה מאתי תצא א"ר ברכיה אריסטון עתיד הקב"ה לעשות לצדיקים לעתיד לבא וכל מי שלא אכל נבלות בעולם הזה זוכה לראותו לעולם הבא הה"ד וחלב נבלה וגו' ואכול לא תאכלו בשביל שתאכלו ממנו לעולם הבא הענין תמוה למה זה תהא נבלה מותרת לעתיד לבא חלילה לומר שיבטל או יעקור הקב"ה אפילו אות אחת מתורתו והוא אחד מ"ג עקרין שלא תהא תורה אחרת מאתו יתברך ולפי מה שפירשתי ניחא דכיון דטעמא דנבלה אסורה ומטמאה משום דשליטא בה סיטרא אחרא לכך לעתיד שיבער הקב"ה את הטומאה מן העולם שנאמר ואת רוח הטומאה אעביר מן הארץ כיון דלא שייך האי טעמא בהמות מותרת בלא שחיטה דלא איצטריך ליה שחיטה כלל כיון דבטלה טומאה וסטרא אחרא ליתא והיינו דקאמר במדרש חדוש תורה מאתי תצא כלומר לא שתצא תורה חדשה מאתו יתברך חלילה אלא חדוש תורה פירוש חידושי דאורייתא שפירוש למה טעמי תורה למה נבלה אסורה וזו מותרת ואתי נמי שפיר הא דשחיטת טרפה מטהרתה מידי נבלה כדאיתא בפרק בהמה המקשה משום דיציאת נשמתה הוה בטהרת שחיטה והא דאסורה באכילה לאו משום דחשיבה כמותה כיון דסופה למות דהא איכא מאן דאמר טריפה חיה אלא גזרת הכתוב והלכה למשה מסיני הוא דכל בהמה חיה ועוף שנלקו באותן אברים בראשיים שמנו חכמים ז"ל דטרפה ואסורים באכילה ולהכי מסוכנת שריא בשחיטה אף על גב דברי לן שתמות מיד משום דמכל מקום נשמתה יוצאת בטהרת מצות שחיטה ולהכי שחיטת עכ"ם אסורה אף על גב דשחיט שפיר דכיון דלאו בר בריהה הוא שחיטתו לאו מצוה היא וכמאן דהרגה דמי ושליט בה סטרא אחרא.

12. ספר שערים מצויינים בהלכה

ובעץ יוסף מפרש, דבהמה שנבראת מן היבשה הכשרה בב' סימנים, משום דשחיטה הוא כדי לטהר ולזכך החומר, והלכך דגים שנבראו מן המים אין טעונין שחיטה, דמים אין מקבלין טומאה, ועופות שנבראו מן הרקק שיש להם טהרה במקצת הכשירו בסימן אחד, אבל בהמה שכולה מן הארץ הכשירה בב' סימנים. [ובבן יהוידע מפרש למה דגים אי"צ

13. ספר בניהו בן יהוידע על חולין דף כז/ב

דגים שנבראו מן המים הכשרין בלא כלום. נ"ל בס"ד לכך מלוי מים מ"ם יו"ד מ"ם הוא דומם, רמז כח חיות הנברא מן המים הוא דומם שאינו בריא וחזק. גם נ"ל בס"ד מים הם חסד, ולכן דוחין כח הטומאה מכל הטובל בהם, ולכן כל כשוף נפשו ובטל במים, ולכן הדגים שנבראים מן המים אין נדבקים בהם רוחות הטומאה בחוץ, ולכן אסיפתן מן המים ממשירתן ואין צריכין שחיטה, ועל כן כאשר הורה יעקב איש כפר נבראי בצור שהדגים צריכין שחיטה, שלה ליה רב חגי תא לקי, והיינו שרצה להלקותו, מפני כי שליטת כוחות החיצונים באיזה דבר נחשב זה למלקות באותו דבר, וכיון שהורה שצריך שחיטה לדגים מוכח דסבירא ליה שהדגים לוקין בשליטת החיצונים, ובאמת זה אינו ולא הוי הכי לדגים, לכך שלה ליה תא לקי כנגד מה שהחלטת מלקות לדגים בשליטת החיצונים: